

אחריות

חלק א' - המושג אחריות

מטרה: נגדיר את המושג אחריות

1. הצגות על "אחריות בתנועה" (10 דק') - מתחלקים ל3 קבוצות, על כל קבוצה להציג הצגה של עד 2 דקות שמציגה את הנושא "אחריות בתנועה". ניתן להציג הצגות של אחריות, והצגות של חוסר אחריות. תוך כדי ההצגות המדריך רושם על הלוחיק את התכונות/הסיטואציות/הנושאים אשר עלו מההצגות. בסיום ההצגות הוא עובר על מה שרשם.
2. שואלים (5 דק'):
 - האם יש משותף לכל ההצגות?
 - מהי האחריות בתנועה כפי שהוצגה בהצגות?
 חושפים את ההגדרה:

"...אחריות היא ביטוי רב-משמעי. זהו ערך מוסרי שמהותו היא התייחסות ראויה של אדם לדבריו, למעשיו ולאמונו הניתן בו, יש הרואים באחריות במובן זה תנאי הכרחי לבגרות. נוסף על כך אחריות היא מעורבות של אדם בגרימת מצב או באי-מניעתו, כשהיה עליו למנעו, ומשמעותה של מעורבות זו לגביו. כמו גם הביטוי משמש לתיאור כלל החובות המוטלות על אדם מתוקף תפקידו או סמכותו, או מתוקף התחייבות שנטל על עצמו; תחום או עניין המסור לטיפולו של אדם." - ויקיפדיה

חלק ב' - ומה קורה אחר כך?

מטרה: נבין את ההשלכות של לקיחת או אי לקיחת אחריות

1. סיפור בהמשכים (10 דק') - מעבירים 2 דפים בין כל הקבוצה. כל פעם חניך רושם משפט מסיפור, מקפל ומשאיר את המילה האחרונה של המשפט חשופה - החניך הבא ממשיך את המשפט בהקשר למילה שמופיעה לו וכו' וכו'. מעבירים שני דפים משני הצדדים של המעגל. סיפור אחד הוא על מדריך מאוד לא אחראי והשני על המדריך הכי אחראי שהחניכים אי פעם פגשו! לאחר שסיימו מקריאים את הסיפורים.
2. שואלים (10 דק') -
 - מה הייתה תרומתו של כל אחד מאיתנו לסיפור?
 - מה קרה לחלק שלנו בסיפור?
 - האם הסיפור נגמר כמו שרצינו?
 - מהן ההשלכות של חוסר אחריות?
 מסכמים - תרומתו של כל אחד מאיתנו הייתה קטנה, רק חלק אחד מתוך סיפור שלם. חשוב להבין שאנחנו לוקחים אחריות על כל משפט ומעשה שלנו. למשפטים ולמעשים שלנו יש השלכות, לכן אנחנו תמיד נחשוב על ההשלכות וניקח את האחריות בהתאם.

חלק ג' - מי אחראי על המעשים שלי?

מטרה: נבין כי אנחנו האחראיים הבלעדיים על המעשים שלנו

1. האחריות כמדריך (10 דקות)
ממשיכים בתחרות. כל קבוצה מקבלת דף ועליו היא צריכה לנסח הגדרת אחריות למדריך בבני המושבים. יש להתייחס למצבים הבאים (רצוי שהמדריך יכתוב על הלוחיק): קשר עם החניכים, פעילות ופעולות, איירה בצוות, נראות מבנה התנועה במושב, ייצוגיות של צוות ההדרכה, מפגש ביישוב או בבית הספר, טיול ומחנה, קשר עם ההורים.

מדגישים לחניכים - בהגדרת תפקיד זו יהיו כתובים הדברים הברורים, כמו- להכין פעולה בכל שבוע, וגם הנורמות והמוסכמות הלא כתובות- על המדריך ליצור מרחב בטוח, להוות דוגמה אישית... וכו'.

2. שואלים את החניכים (10 דק')-

- מהם תחומי האחריות החשובים ביותר שיש למדריך? (אחריות על החניכים כל הזמן, לעמוד בהגדרות התפקיד שהם כתבו זה עתה.)
- איך אחריות באה לידי ביטוי אצלנו כמדריכים?
- האם נתקלתם בסיטואציה של חוסר אחריות מהמדריכים שהיו לכם? איך?
- איך אפשר לשמור על כך שכל הצוות יקח אחריות כמצופה מחברים לצוות הק"ן?

סיכום - חשוב בסוף להראות להם שהאחריות על הק"ן היא שלהם בתור חלק מצוות ההדרכה! המדריך הוא הפנים של הק"ן, הוא מניע את הק"ן. אם כולם מבריזים מיום פעילות- פשוט לא תהיה פעילות! האחריות היא של כולנו ביחד.

3. דיון מסכם (15 דק')-

- היכן נגמרת האחריות שלנו כמדריכים? איפה אנחנו לא אחראים יותר על החניכים שלנו? (קשה לומר. קל להשוות קשר טוב של קבוצה ומדריכים לאח גדול ואחים קטנים. איפה נגמרת האחריות שלכם על האחים הקטנים שלכם?)
- מה תחומי האחריות של החניכים? (לאפשר קיום פעילות, להשמע להוראות המדריכים)
- האם האחריות היא רק כלפי החניכים? כלפי מי עוד? (כלפי היישוב, צוות ההדרכה, ההורים, התנועה, העולם...)
- מי נתן לנו להיות אחראים על כל מה שרשמנו במהלך ה-ק'ן? מאיזו סיבה? (נבחרנו להיות מדריכים, הקהילה רואה בנו אנשים אחראיים שמסוגלים לעמוד בכך).
- מה הקשר בין אחריות ודוגמה אישית? (הרבה יותר קל לחניכים להקשיב למדריך שמהווה גם דוגמה אישית בהתאם לדבריו..)
- מה אנחנו יכולים לקבל כשאנחנו לוקחים אחריות על מישהו או על משהו?
- איך אתם חושבים שלקחת אחריות יכולה להשפיע מעבר ליישובים שלנו? האם אנחנו חלק מדבר גדול יותר כשאנו בוחרים להתנהג בצורה אחראית ומוסרית?

4. שורה תחתונה (5 דקות)

מסכמים לחניכים שלמדריך יש תחומי אחריות שונים מתוקף תפקידו כמדריך. האחריות שבוגרי שכבה ט' לוקחים על עצמם לשנה הקרובה היא עצומה ובעלת כוח רב על אלפי ילדים. המדריך אחראי על החניכים האישיים שלו, אחראי על כלל התנועה ביישוב, הוא דמות אחראית גם לא במסגרת התנועה וכמובן שהוא אחראי על עצמו. כל מעגלי האחריות קשורים זה לזה בקשר ישיר- אם מדריך לא יוכל לקחת על עצמו אחריות ולעמוד במילה שלו בעצמו, הוא לא באמת יוכל לקחת אחריות על חניכיו.

בידי המדריכים מופקד הדבר ביקר ביותר להורי החניכים, והם החניכים עצמם. ההורים והחניכים סומכים על צוות ההדרכה שהחניכים יצאו מרוצים ובריאים מכל פעילות בתנועה, אם זה בפעולות השבועיות או במחנה עצמו. האחריות היא שלנו ביחד, ושל כל אחד לחוד, לוודא שכל חניך יוצא בתחושה טובה ומרוצה.

המדריך הוא חלק מהמועדון ומהתנועה והוא גם זה שמרכיב אותם- בלי המדריך אין תנועה! לכולנו יש אחריות משותפת בסופו של דבר על החוויה שלנו בק"ן, שלנו כמדריכים בצוות הדרכה, וגם כלפי חוויות החניכים. למדריך יש אחריות על המועדון שלו, המדריך הוא פני התנועה בעיני ההורים במושב, ההתנהלות של הק"נים היא הפנים של התנועה במועצות וכו'.